

ЗАПИШИ ДОК ЧИТАШ: КАО ИЗ ДВА ПЕРА

**Радомир Уљаревић, „Школа одучавања“,
Архипелаг, Београд 2017. „Нови часови”
Графомарк, Лакташи 2017. (Поезија)**

Путује и пише. Записује. Сабира. Објављује. У ових неколико ријечи сажета је суштина живљења и стваралаштва пјесника Радомира Уљаревића. На овакав став „приморала ме” најновија књига песама „Школа одучавања” (у поновљеном издању као књига „Нови часови”) која је стиховни путопис о његовом боравку на Светој Гори и у Хиландару, исто као и онај похрањен у књизи „Бритва” с којом је пјеснички проходао, гдје је похранио доба, догађаје, људе, обичаје и неке свакодневнице, да не кажем ситнице које живот прате, доласком из Херцеговине у Црну Гору. Био је то првијенац, пјеснички баун, насловљен као „Бритва”, мотивска свјезина, јединствена и убједљиво најавила је долазак пјесника – Радомира Уљаревића.

Након „Бритве” Уљаревић је објавио око двадесетак књига, али чини се да је она „Бритва” засјекла његово пјесничко поднебље и показала му пут из упрета ка свјетлости. Вјерујем, а књига „Школа одлучивања” („Нови часови”) не да лагати, да је пјесничку ријеч Уљаревић побо, снажно, између непролазних вредности традиције и модерног времена, и сасвим неочекивано, као из два пера, стиховима свједочи о традицији моћи и ништавности савремености која са собом доноси наводно тако велико, а тако ништавно.

А када се писац нађе у Светој Гори, Гори Светој, Светогори онда му се муње вјекова укрштају и удијевају

вјекове постојања, пјевања, историје, историјских недоумица, па се из тог израстања бира она Божја која, када се запише, остаје да траје. Непомјерна, баш као и ова, можда и најбоља, Уљаревићева књига поезије.

Нерадо признајем себи како је ова укоричена Уљаревићева ходочасница покрала значајан дио мене док воском из запаљене свијеће сливам слова која горе и коју није могао угасити ни онај „луди вјетар” који „угасио је Пустињак Цетињски”, како забиљежи у пјесми „Жива свијећа”.

Можда након ове пјесме, не случајно, пјесник смјешта пјесму „Ни ријечи више”, јер „Господ је казао своје”, а након Његове се у молитви обнављамо, посјећујемо, позивамо, призивамо, кајемо, обнављамо, праштамо... па се зато и надамо да бар васкрснућем будемо благословени јер, Уљаревићев „Очевидац” зна и јавља: „Бог је Господ/ И јави се нама”/.

„Видиш ли двери / За шта ти очи служе“ изусти Косто на мјесту гдје угледа искру Господњу у Јован Долу која је изњедрила слугу Радомира Никчевића и овог другог Радомира који златовеза пјесму „Градња скита у Јован Долу”. И ова пјесма, и све у овој књизи, дају ми за право да милином припадају првоштампаној „Школи одучавања”. Њоме се обнавља оно што би протјерано из свакодневног живота, ријечи са извора – прве капи бисернице, присјећање историје... јер поезија само најтрагичније капи из наше утробе претвара у пјесму, зато пјесник није мисаони хербаријум, нити записничар настанка нових грађевина и рађања обичних, односно значајних личности, већ испојник њихових душа. Зато је пјесма и исповиједница, а не никако хронолог, односно пуки хроничар који кроз те важне датуме покушава себе опјевати, да не кажем овјековјечити. Само су ријетки јунаци ове књиге, попут Коста Нинковића, видјели себе

како Божје мученике замјењују „на мртвој стражи” (Косто Новаков сам собом), замјењује их како би себе уградио у темељ цркве. Ту је она искра која ријетким пјесницима за живота сијевне и узнесе му ријечи.

Чини ми се да се та искра обрела у највећем броју стихова ове књиге, по мени, најприје оне првокрштене као „Школа одучавања” која је уистину била штиво подучавања, присјећања, али и искра нових и до сада неисказаних тајни са часова живота какви су били деценијама Костови и Радомирови. Ето, сада ова књига казује како је Косто уствари био усмени казивач, а Радомир нови, мудри, млади Вук који је биљежио, „кадио и ковао”, сабирао и ређао све од првог до последњег часа. Из тог поја, усмених казивања, настала је и пјесма, нека ми Бог опрости, чудокрштења гдје Косто одјевен у одежду Божјег сјаја, дубоко вјерујући да у њему проговара радост Господа, крштавао је осветнике, бранитеље дјецe, жена, кућног прага, огњишта и земље у крв претворене, који су повјеровали да су у том његовом „крштењу” нашли спокој душе „и смирење пред смрт” (Косто Новаков у цетињском манастиру с владиком). Тако Радомир сазида од ријечи, стихова, споменик свом пријатељу, пјеснику, рушитељу свега што му се представило као норма, оном Косту који на „великој кости” написа “Учитель – ја / Ђак – ја”/ (Први час).

Оно што није било уочљиво у претходним Уљаревићевим књигама, можда га је и било али се притајило, јесте модерно кићење сваке пјесме, а богоми и стиха, па су пјесме „као бисер дјевојка” која у љепоти зла исказује сву своју драматургију ове књиге. Мудри људи ријечима никада не закивају, али ћу ипак ризиковати да кажем како је Уљаревићева књига „Школа одучавања” драма осаме, путовања, ишчекивања, покајања, туге, сумње и оне најтеже неизвјесности – ишчекивања. Драма у којој

се пјесник иза сваког слова прибојава оне најтеже – ненадне. Тек како необјашњиво трепери човјек када се осјећа безбједније под земљом него на небу гдје се можда учини неуком да се губи „граница међу свјетовима” и у том бескрају “посиједају на празна мјеста”.

Није Уљаревић у свијет гледао кроз кључаоницу, али ни кроз прозор од Хиландара, већ кроз моћи Тројеручице, кроз крст Хиландарски, гледао монаха, с иконама, фрескописно се смјештао у вријеме и наручје оних светаца који му жеђ утолише, а потом се огледну у сјају лобања од оне златне која свједочи безгрешност исто као и оне на којима би понека сјенка праха монаха који су стопали Симеонову и Савину светограђевину. Па и у овим пјесмама покаже се понека сјенка. Из те таме свјетлости, односно свјетлости таме у пјесмама Уљаревића присутна је зебња, страх да човјека не сустигне она народна клетва на коју саопштава али је не призива аутор, Бог те невидио.

Ову књигу нико ми није понудио. Препоручио. Пронашла ме међу многим другим књигама које прелиставах. А када нешто тражиш и наћи ће те, као што Уљаревић у пјесми „Очевидац” записа: “Бог је Господ / И јави се нама”./

Колико је пјесник прилагодљив ријечима, ситуацијама, мјенама, просторима, селидбама, осликава и његово ходочашће са Камените Горе Херцегове, у Црну Гору Његошеву, односно у пјесничку Гору Црну до Свете Горе гдје су ријечи у Божјем букету, гдје су она стара слова „окована у олову” (Стара слова) васкрела и у свијет кренула како би, гдје год бану ријеч пјесничка, била храм човјеку и слову. Империја Духа Светог.

Можда би ово моје поимање поменуте књиге било с фалинком када не би нанизао циклусе као стихове и тако и ја постао њен дио, неког новог, трећег, допуњеног издања. А та се пјесма од назива циклуса овако посложи:

*Све ћу вас казати код Бога
Сити вукови.
Црна кутија
(је) школа одучавања.
Три Радомира
Гледају доле низ друмове.
Косто господин Когито
Златно руно (не прижелекује).*

(Подгорица, 2018.)

Новица ЂУРИЋ

